

STEPHEN KING

MITÄ ENEMMÄN VERTA

TAMMI

Stephen King

MITÄ ENEMMÄN
VERTA

SUOMENTANUT ILKKA REKIARO

TAMMI

HELSINKI

Sitaatin Walt Whitmanin runosta "Laulu itsestäni" suomentanut Markus Jääskeläinen.
Suomentaja haluaa kiittää Jukka I. Karjalaista avusta musiikkitermien kääntämisessä.

Englanninkielinen alkuteos *If It Bleeds* ilmestyi Yhdysvalloissa 2020.

Copyright © 2020 by Stephen King

Published by agreement with Stephen King, c/o The Lotts Agency, Ltd., New York
and Licht & Burr Literary Agency, Copenhagen.

Suomenkielinen laitos © Tammi ja Ilkka Rekiaro 2021

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

PAINETTU EU:SSA

ISBN 978-952-04-2191-5

*Russ Dorria ajatellen
Minun on sinua ikävä, pomo*

Sisällys

9	Herra Harriganin puhelin
89	Chuckin elämä
145	Mitä enemmän verta
315	Rotta
397	Tekijän saate

HERRA HARRIGANIN
PUHELIN

KOTIKAUPUNKINI OLI vain noin kuudensadan asukkaan kylä (ja on edelleen, joskin olen muuttanut pois), mutta meillä oli internet kuten isoissa kaupungeissa, joten isälle ja minulle tuli koko ajan vähemmän henkilökohtaista postia. Yleensä postiljooni, herra Nedeau, toi viikoittaisen *Timen*, mainoksia ja kuukausittaiset laskut. Mutta vuodesta 2004 lähtien, jolloin täytin yhdeksän ja rupesin tekemään hommia kukkulanharjalla asuvalle herra Harriganille, sain takuuvarmasti vuosittain ainakin neljä kirjekuorta, joihin osoitteeni oli kirjoitettu käsin. Helmikuussa tuli ystävänpäiväkortti, syyskuussa syntymäpäiväkortti, marraskuussa kiitospäiväkortti ja neljäntenä joulukortti joko juuri ennen tai jälkeen joulun. Kaikkien korttien välissä oli yhden dollarin arvoinen Mainen osavaltion raaputusarpa, ja korttiin oli aina kirjoitettu näin: *Parhain terveisin herra Harrigan*. Koruttomasti ja muodollisesti.

Myös isäni reaktio oli aina sama: nauru ja hyväntahtoinen päänpudistus.

”Kitupiikki”, isä sanoi kerran. Taisin olla silloin yhdentoista; kortteja oli siinä vaiheessa tullut parin vuoden ajan. ”Maksaa sinulle huonoa palkkaa ja antaa halvan bonuksen – Howielta ilmaiseksi saamansa arvan.”

Huomautin, että yhdellä noista neljästä arvasta voitti yleensä pari dollaria. Kun niin kävi, isä lunasti rahat puolestani Howielta, koska arpoja sai jakaa vain täysi-ikäisille, vaikka ne olivat ilmaisia. Kerran kun minulla kävi säkä ja voitin viisi dollaria, pyysin isää ostamaan niillä viisi uutta arpaa. Hän ei suostunut. Hän sanoi, että jos hän ruokkisi peliriippuvuuttani, äiti kääntyisi haudassaan.

”Riittää kun se hemmetin Harrigan ostaa niitä”, isä sanoi. ”Sitä paitsi hänen kuuluisi maksaa sinulle *seitsemän* dollaria tunnilta. Tai

kahdeksan. Kyllä sillä miehellä varaa olisi. Viisi dollaria on niukin naukin lain rajoissa, koska sinä olet vielä penska, mutta yhtä hyvin sitä voisi pitää lasten hyväksikäyttönä.”

”Minusta on kiva käydä hänellä töissä”, sanoin. ”Ja minusta hänkin on kiva.”

”Ymmärrän”, hän sanoi, ”etkä sinä ole mikään tämän vuosisadan Oliver Twist, vaikka luetkin hänelle ja kitket rikkaruohoja hänen kukkapenkeistään, mutta hän on silti kitupiikki. Ihme, että raaskii ostaa kortteihin postimerkin, vaikka postilaatikkomme eivät ole kuin vajaan puolen kilometrin päässä toisistaan.”

Tämän keskustelun aikana istuimme etukuistilla ja joimme lasesta Spritea. Isä heilautti peukaloaan herra Harriganin taloon päin, joka oli saman tien varrella (päälystämättömän tien, kuten useimmat Harlow’n tiet). Herra Harriganin talo oli oikea lukaali. Siellä oli sisäallas, talvipuutarha, lasiseinäinen hissi, jonka kyydistä olin aivan haltioissani, ja takana kasvihuone entisessä navetassa (minun aikani siellä ei ollut lehmiä, mutta isä muisti ne hyvin).

”Tiedäthän sinä, miten paha niveltulehdus hänellä on”, minä sanoin. ”Nyt hän käyttää toisinaan kahta kävelykeppiä. Ei hän selviäisi tänne asti.”

”No sitten hän voisi ojentaa kortit sinulle käteen”, isä huomautti. Hän ei puhunut kärkevästi, kunhan vähän hännäsi. Hän ja herra Harrigan tulivat hyvin juttuun. Isä tuli juttuun kaikkien harlowlaisten kanssa. Siksi hän kai oli taitava myyjä. ”Sinähän lappaat siellä alvariinsa.”

”Se ei olisi sama asia”, minä sanoin.

”Eikö? Miten niin?”

En pystynyt selittämään. Minulla oli hyvä sanavarasto, mikä johtui siitä, että luin paljon herra Harriganille, mutta elämäkokemukusta niukalti. Tiesin vain, että tykkäsin saada niitä kortteja, että odotin niitä jo etukäteen, ja arpa, jota raaputin aina onnenmyntilläni, ja herra Harriganin vanhanaikaisella käsialalla kirjoitettuja sanoja *Parhain terveisin herra Harrigan*. Näin jälkeen päin ajatellen mieleen tulee sana *arvokas*. Herra Harrigan solmi aina kaulaansa kapean mustan kravatin, kun lähdimme autolla kaupungille, vaikka hän yleensä jäi ratin taakse istumaan ja lukemaan *Financial Timesia* siksi aikaa, kun minä menin IGAan ja keräsin kärryihin kaiken mitä hän oli ostolistaan kirjoittanut. Listassa oli aina purkki nötköttiä ja kaksitoista

kananmunaa. Joskus herra Harrigan väitti, että tietyn iän saavuttanut mies pärjäisi tarvittaessa mainiosti munilla ja nötkötillä. Kysyin, mikä tuo ikä mahtoi olla. Kuusikymmentäkahdeksan, hän sanoi.

”Kun mies täyttää kuusikymmentäkahdeksan”, hän sanoi, ”vitamiineille ei ole enää tarvetta.”

”Niinkö?”

”Ei sentään”, hän sanoi. ”Kunhan selittelen epäterveellisiä ruokailutottumuksiani. Craig, tilasitko sinä tähän autoon satelliittiradion vai et?”

”Tilasin.” Isän kotitietokoneella, koska herra Harriganilla ei ollut tietokonetta.

”No missä se on? Tästä toosasta kuuluu vaan sen hiivatin Limbaugh’n suunsoittoa.”

Neuvoin hänelle, miten kuunnella XM-radiota. Hän selasi nuppia kiertämällä suunnilleen sata asemaa ennen kuin löysi kantrimusiikkiin erikoistuneen. Sieltä tuli ”Stand By Your Man”.

Se laulu karmii yhä selkäpiitäni, ja taitaa tehdä niin päiviäni loppuun asti.

Tuona päivänä yhdenentoista vuoteni, kun isä ja minä joimme Spritea ja katselimme komealle pytingille (harlowlaiset kutsuivat sitä nimenomaan Pytingiksi, ihan kuin se olisi Shawshankin vankila), minä sanoin: ”Etanaposti on siistiä.”

Isä pudisti taas päätään. ”Ei vaan sähköposti on siistiä. Ja matkapuhelimet. Minulle ne ovat kuin ihmeitä. Olet liian nuori ymmärtämään. Saattaisit olla eri mieltä, jos sinulla olisi ollut tähän asti pelkkä yhteinen lankapuhelinlinja neljän muun talon kanssa – ja yhtenä naapurina rouva Edelson, jonka suu kävi kuin papupata.”

”Milloin minä saan matkapuhelimen?” Olin esittänyt sen kysymyksen usein sinä vuonna, yhä useammin sen jälkeen, kun ensimmäiset iPhonet olivat tulleet myyntiin.

”Kun katson sinun olevan tarpeeksi vanha.”

”Joopa joo.” Oli minun vuoroni pudistaa päätäni, mikä sai isän naurahtamaan. Sitten hän vakavoitui.

”Ymmärrätkö sinä, miten rikas John Harrigan on?”

Kohautin olkapäitäni. ”Tiedän, että aikoinaan hän omisti kutoimoita.”

”Hän omisti paljon muutakin. Hän oli Oak Enterprises -nimisen yhtiön patruuna, kunnes jäi eläkkeelle. Yhtiö omisti laivoja, ostoskeskuksia, elokuvateattereita, puhelinoperaattorin ja yhtä sun toista muuta. Oak oli Ison taulun isoimpia pelureita.”

”Minkä Ison taulun?”

”Osakemarkkinan. Se on rikkaiden uhkapeliä. Kun Harrigan myi firmansa, kaupasta ei kerrottu pelkästään *New York Timesin* talous-sivuilla vaan etusivulla. Se heppu, joka ajaa kuusi vuotta vanhalla Fordilla, asuu hiekkatien päässä, maksaa sinulle viisi dollaria tunnilta ja lähettää sinulle dollarin arvoisen raaputusarvan neljästi vuodessa, istuu yli miljardin dollarin omaisuuden päällä.” Isä virnisti. ”Ja minun nuhruisin pukuni, se jonka äitisi käskisi viedä Pelastusarmeijalle, jos olisi edelleen elossa, on paremmassa kunnossa kuin puku, jossa se heppu käy kirkossa.”

Kaikki tämä oli minusta mielenkiintoista, varsinkin ajatus, että herra Harrigan, jolla ei ollut läppäriä eikä edes televisiota, oli joskus omistanut elokuvateattereita. Hän ei varmaan käynyt niissä itse koskaan. Hän oli isäni sanoin *luddiitti* – se tarkoitti muun muassa ihmistä, joka karsastaa elektronisia vempaimia. Satelliittiradio oli poikkeus, koska herra Harrigan piti kantrista ja vihasi WOXO:n mainoksia (WOXO oli ainoa country & western -asema, jonka hänen analogisella autoradiollaan sai kuuluviin).

”Craig, tiedätkö sinä miten paljon miljardi on?”

”Sata miljoonaa, eikö?”

”Ei vaan *tuhhat* miljoonaa.”

”Vau”, minä sanoin, mutta vain siksi, että tilanne tuntui sitä edellyttävän. Ymmärsin viisi dollaria ja ymmärsin viisisataa – sen verran pyydettiin haaveilemastani (niinpä niin) käytetystä skootterista, joka oli myytävänä Deep Cut Roadilla – ja minulla oli teoreettinen käsitys viidestä tuhannesta, joka oli suunnilleen se mitä isä tienasi kuukaudessa Parmeleaun traktori- ja työkoneliikkeessä Gates Fallsissa. Isän kuva oli vähän väliä seinällä kuukauden myyjänä. Hän vähätteli saavutustaan, mutta minä tiesin miten asia oli. Kun hän pääsi kuukauden myyjäksi, me menimme syömään Castle Rockin hienoon ranskalaiseen ravintolaan nimeltä Marcel.

”Vau tosiaan”, isä sanoi ja nosti limsalasia kukkulanharjan talolle, jossa oli paljon huoneita tyhjillään ja hissi, jota herra Harrigan inhosi

mutta joutui käyttämään iskiaksen ja niveltulehduksen takia. ”Vau osuu kutakuinkin naulan kantaan.”

Ennen kuin kerron sinulle isosti rahaa poikineesta raaputusarvasta ja herra Harriganin kuolemasta ja ikävyyksistä, joihin jouduin Kenny Yankon kanssa Gates Fallsin lukion ensimmäisellä luokalla, minun on syytä kertoa, kuinka satuin päätymään herra Harriganin palvelukseen. Homma järjestyi seurakuntamme kautta. Isä ja minä kävimme Harlow’n niin sanotussa ensimmäisessä metodistikirkossa, joka oli myös Harlow’n ainoa metodistikirkko. Kaupungissa oli ennen ollut toinenkin pyhäkkö, baptistikirkko, mutta se tuhoutui tulipalossa 1996.

”Joskus lapsen syntymää juhlistetaan ampumalla ilotulitusraketteja”, isä sanoi. Olin silloin varmaan korkeintaan neljän vanha, mutta muistan sen – todennäköisesti koska olin kiinnostunut ilotulituksista. ”Äitisi ja minä tuumasimme, että helkkari, poltetaan kokonainen kirkko sinun syntymäsi kunniaksi, Craigster. Ja komea kokko siitä tulikin.”

”Älä puhu tuollaisia”, äiti sanoi. ”Craig saattaa uskoa ja polttaa kirkon, kun saa oman pojan.”

He heittivät usein huulta keskenään ja minä nauroin, vaikken ymmärtänyt.

Kävelimme aina kolmestaan kirkkoon. Talvella lumi narskui kengänpohjien alla, kesällä pyhäkengät pölyyttivät hiekkaa (äiti pyyhki ne paperinenäliinalla ennen kuin astuimme sisään), ja minä pidin aina vasemmalla kädellä isää kädestä ja oikealla äitiä.

Äiti oli hyvä ihminen. Kaipasin häntä yhä kipeästi 2004, kun aloin työskennellä herra Harriganin luona, vaikka äidin kuolemasta oli silloin kolme vuotta. Nyt kuusitoista vuotta myöhemmin ikävöin häntä edelleen, joskin hänen kasvonsa ovat häipyneet mielestäni ja valokuvat virkistävät muistia vain pikkuisen. On totta, mitä laulussa sanotaan äidittömistä lapsista: he ovat kovilla. Rakastin isää ja me tulimme aina juttuun, mutta laulu on oikeassa toisessakin asiassa: on paljon asioita, joita isä ei ymmärrä. Esimerkiksi se, että solmisi päiväankkaraseppeleen talomme takana isolla niityllä, painaisi sen pojan päähän ja sanoisi, että tänään hän ei ole mikä tahansa pikku-poika vaan kuningas Craig. Tai se, että olisi hyvillään mutta ei tekisi siitä numeroa – ei leuhkisi kaikille – kun poika oppisi kolmevuotiaana

lukemaan Teräsmies- ja Hämähäkkimies-sarjakuvalehtiä. Tai että tulisi pojan viereen vuoteeseen, kun tämä yöllä heräisi painajaiseen, jossa Tohtori Mustekala ajaa tätä takaa. Tai että halaisi poikaansa ja sanoisi, että kyllä se siitä, kun tämä olisi saanut turpiinsa joltain isolta pojalta – esimerkiksi Kenny Yankolta.

Sinä päivänä minulle olisi kelvannut sellainen halaus. Äidin halaus olisi sinä päivänä voinut muuttaa paljon.

Vanhempani eivät koskaan kehuskelleet sillä, että olin oppinut lukemaan jo pienenä. Tämän lahjan he antoivat minulle: opin varhain, että mikään taito ei tee ihmisestä muita parempaa. Mutta sana lähti silti kiertämään kuten pikkukaupungeissa aina käy, ja kun olin kahdeksanvuotias, pastori Mooney kysyi, haluaisinko lukea epistolan perhejumalanpalveluksessa. Kenties hän intoutui kokeilemaan jotain uutta; yleensä hän antoi kunnian jollekulle lukiolaispojalle tai -tytölle. Sen sunnuntain epistola oli Markuksen evankeliumista, ja jumalanpalveluksen jälkeen pastori sanoi minun suoriutuneen niin hienosti, että saisin jatkaa samaan malliin joka sunnuntai, jos haluaisin.

”Hän sanoi, että ’pikkupoika on niiden paimenena’”, minä selitin isälle. ”Niin lukee Jesajan kirjassa.”

Isä murahti kuin ei olisi ollut millänsäkään. Sitten hän nyökkäsi. ”Sopii, kunhan muistat, että olet väline etkä viesti.”

”Täh?”

”Raamattu on Jumalan sanaa, ei Craigin sanaa, joten älä anna tehtävän nousta päähän.”

Lupasin pitää varani, ja seuraavat kymmenen vuotta – kunnes lähdin yliopistoon, jossa opin polttamaan ruohoa, juomaan olutta ja jahtaamaan tyttöjä – luin viikoittain epistolan seurakunnalle. Tein sen silloinkin, kun meillä meni todella huonosti. Pastori ilmoitti minulle Raamatun jakeet viikkoa aiemmin. Sitten torstaina metodistinuorten illassa ojensin hänelle luettelon sanoista, joita en osannut ääntää. Tästä johtuen saatan olla Mainen osavaltiossa ainoa, joka osaa paitsi ääntää myös kirjoittaa Nebukadressarin nimen.

Yksi Amerikan rikkaimmista miehistä muutti Harlow'hun noin kolme vuotta ennen kuin aloitin sunnuntaitehtäväni raamatunjakeiden esilukijana. Toisin sanoen vuosisadan vaihteessa heti myytyään yrityk-

sensä ja jäätyään eläkkeelle ja ennen kuin hänen iso talonsa oli edes täysin valmis (uima-allas, hissi ja etupihan asfaltointi olivat vuorossa myöhemmin). Herra Harrigan osallistui jumalanpalvelukseen joka sunnuntai kauhtuneessa mustassa puvussa, jonka takamus repsotti, kaulassaan epämuodikas kapea musta kravatti, harva harmaa tukka siististi kammattuna. Lopun viikkoa tukka sojotti joka suuntaan kuten Einsteinilla joka oli koko päivän pohtinut kosmoksen saloja.

Siihen aikaan hän käytti vain yhtä kävelykeppiä ja nojasi siihen noustessamme laulamaan virsiä, joiden sanat kai muistan kuolinpäivääni asti... Ja virren ”Kerran Golgatalla” säe siitä, miten Jeesuksen kyljen haavasta valui verta ja vettä, on aina puistattava minua, kuten kantrikappaleen ”Stand By Your Man” viimeinen säe, jolla Tammy Wynette panee parastaan. Herra Harrigan ei varsinaisesti laulanut, mikä oli hyvä, sillä hänellä oli ruosteinen, raastava ääni, mutta hän liikkutti huuliaan sanojen mukana. Se oli yhteistä hänelle ja isälleni.

Eräänä sunnuntaina syksyllä 2004 (kun kaikki meidän maailmankolkkamme puut paloivat ruskan väreissä) minä luin katkelman toisesta Samuelin kirjasta, tuttuun tapaan välittäen seurakunnalle sanoman, jota en itse juurikaan ymmärtänyt mutta jonka tiesin pastori Mooneyn selittävän saarnassaan: ”Sinun kaunistukseksi, Israel, on surmattuna kukkuloillasi. Kuinka ovatkaan sankarit kaatuneet! Älkää ilmoittako sitä Gatissa, älkää kuuluttako voitonsanomaa Askelonin kaduilla, etteivät filistealaisten tyttäret iloitsisi, etteivät ympärileikkaamattomain tyttäret riemuitsisi.”

Kun istuuduin penkkiin, isä taputti minua olalle ja kuiskasi *Hurjaa tekstiä*. Minun oli painettava käsi suuni eteen peittämään hymy.

Kun seuraavana iltana tiskasimme (isä pesi ja minä kuivasin ja laitoin astioita kaappiin), herra Harriganin Ford ajoi pihaan. Kävelykeppi kopauteli portailla, ja isä avasi oven juuri ennen kuin herra Harrigan ehti koputtaa. Herra Harrigan ei suostunut astumaan olohuoneeseen vaan istahti keittiön pöytään ihan kuten kotiväki. Hän otti vastaan isän tarjoaman Spriten mutta ei lasia. ”Minä juon pullon suusta kuten isävainaa”, hän sanoi.

Hän meni suoraan asiaan, liikemies kun oli. Herra Harrigan sanoi, että haluaisi isäni suostumuksella palkata minut noin kahdeksi tai kolmeksi tunniksi viikossa lukemaan itselleen. Tästä hyvästä hän

maksaisi viisi dollaria tunnilta. Lisäksi hän voisi tarjota kolme tuntia muita töitä, hän sanoi, jos hiukan hoitaisin hänen pihaansa ja tekisin askareita, esimerkiksi loisin lumen portailta talvella ja tuulettaisin ja pyyhkisin pölyjä ympäri vuoden.

Kaksikymmentäviisi, ehkä jopa kolmekymmentä dollaria viikossa, puolet siitä pelkästä lukemisesta, vaikka sitä minä olisin tehnyt ilmaiseksikin! En ollut uskoa korviani. Mieleeni juolahti oitis, että voisin säästää rahaa skootteriin, vaikken lain mukaan saisi ajaa sellaisella vielä seitsemään vuoteen.

Se kuulosti liian hyvältä ollakseen totta, ja pelkäsin isän kieltäytyvän, mutta ei. ”Kunhan ette anna pojalle mitään sopimatonta”, hän sanoi. ”Ei hulluja poliittisia juttuja eikä mitään liian väkivaltaista. Hän lukee kuin aikuinen, mutta on vasta nipin napin yhdeksän.”

Herra Harrigan suostui isän ehtoon, joi hiukan Spritea ja maiskutti nahkeita huuliaan. ”Hän osaa lukea sujuvasti, totta, mutta se ei ole tärkein syy, miksi haluan pestata hänet. Hän ei *mumise* edes silloin, kun ei ymmärrä. Minusta se on huomionarvoista. Ei ihmeellistä mutta huomionarvoista.”

Hän laski pullon pöydälle, kumartui hieman tuolillaan ja kohdisti terävän katseensa minuun. Näin noissa silmissä usein huvittuneisuutta ja joskus julmuutta. Lämpöä sen sijaan näin ani harvoin enkä nähnyt sinä vuoden 2004 iltanakaan.

”Siitä jakeesta, Craig, jonka eilen luit. Ymmärrätkö sinä, mitä ’ympärileikkaamattomain tyttäret’ tarkoittaa?”

”En oikein”, vastasin.

”Sitä arvelinkin, mutta tavoitit silti ääneesi juuri oikean tuhtuneen ja työlästyneen sävyn. Kerrohan saman tien, tiedätkö, mitä työlästyminen tarkoittaa?”

”Tuskastumista kai.”

Hän nyökkäsi. ”Mutta sinä et liioitellut. Et sortunut teatraalisuuteen. Se oli hyvä. Lukija on välittäjä, ei luoja. Auttaako pastori Mooney sinua ääntämisessä?”

”Kyllä. Toisinaan.”

Herra Harrigan joi taas Spritea, nousi ja nojasi keppiinsä. ”Sano hänelle, että Askelon äännetään suhuässällä *Ashkelon* eikä tavallisella ässäällä *Ass-kelon*. Pidin virhettä tahattoman koomisena, mutta minulla onkin hyvin halpahintainen huumorintaju. Kokeillaanko

keskiviikkona kolmelta, miten sinä pärjää? Pääsetkö siihen mennessä koulusta?”

Pääsin Harlow'n alakoulusta puoli kolmelta. ”Kyllä. Ehdin kolmeksi.”

”Sovitaanko, että neljään asti? Vai meneekö liian myöhään?”

”Se sopii”, isä sanoi. Hän kuulosti häkeltyneeltä koko jutusta. ”Me syömme vasta viideltä. Haluan aina katsoa ensin paikallisuutiset.”

”Eikö se ärsytä ruoansulatusta?”

Isä naurahti, vaikken usko herra Harriganin laskeneen leikkiä. ”Joskus kyllä. En kuulu herra Bushin kannattajiin.”

”Hänessä on hiukan höntin vikaa”, herra Harrigan yhtyi, ”mutta hänellä on sentään apunaan miehiä, joilla on bisnestajua. Craig, kello kolmelta keskiviikkona, ja tulekin sitten ajoissa. Minä en suvaitse myöhästelyä.”

”Eikä sitten mitään uskaliasta”, isä sanoi. ”Se saa odottaa, kunnes pojalla on enemmän ikää.”

Herra Harrigan suostui siihenkin, mutta ilmeisesti miehet, joilla on bisnestajua, tietävät, että lupauksia on helppo rikkoa, koska niiden antaminen ei maksa mitään. *Pimeyden sydämässä* ei ainakaan ollut mitään uskaliasta – se oli ensimmäinen hänelle lukemani kirja. Loppuun päästyämme herra Harrigan kysyi, olinko ymmärtänyt lukemani. En usko hänen yrittäneen opettaa minua; hän oli ainoastaan utelias.

”En kovin paljon”, minä vastasin, ”mutta Kurtz oli aika hullu tyyppi. Sen verran tajusin.”

Seuraavassakaan kirjassa ei ollut mitään uskaliasta – nöyrä mieliteeni oli, että *Kankuri ja hänen aarteensa* oli pitkäveiteinen kuin mikä. Mutta kolmas, *Lady Chatterleyn rakastaja*, sai silmäni rävähtämään auki. Elettiin vuotta 2006, kun minut esiteltiin Constance Chatterleyille ja hänen himokkaalle riistanvartijalleen. Olin kymmenen vanha. Näin monien vuosien takaa muistan edelleen virren ”Kerran Golgatalla” ja yhtä elävästi, miten Mellors siveli lady Chatterleyta ja kuiski ”Sä oot mukava”. Se, miten Mellors naista kohteli, on pojille hyvä opetus, joka kannattaa painaa mieleen.

”Ymmärrätkö sen, mitä juuri luit?” herra Harrigan kysyi erään oikein eroottisen kohtauksen jälkeen. Taaskin pelkästä uteliaisuudesta.

”En”, minä vastasin, mutta en täysin rehellisesti. Tajusin paljon enemmän siitä, mitä Ollie Mellorsin ja Connie Chatterleyn kesken tapahtui metsässä, kuin siitä, mitä tapahtui Marlow’n ja Kurtzin välillä Belgian Kongossa. Seksiä on vaikea ymmärtää – sen asian oivalsin jo ennen kuin lähdin yliopistoon – mutta vielä vaikeampi on ymmärtää hulluutta.

”Selvä”, herra Harrigan sanoi, ”mutta jos isäsi kysyy, mitä me luemme, ehdotan vastaukseksi *Dombey ja poika*. Sitä joka tapauksessa aiommekin lukea seuraavaksi.”

Isä ei kysynyt – ainakaan siitä asiasta – ja olin huojentunut, kun siirryimme *Dombeyhin*. Se oli ensimmäinen aikuisten romaani, josta muistan aidosti pitäneeni. En halunnut valehdella isälle, siitä olisi tullut kamala olo, mutta herra Harriganilta se olisi varmasti onnistunut leikiten.

Herra Harrigan halusi minun lukevan hänelle, koska hänen silmänsä väsyivät helposti. Kukkapenkkien kitkemiseen hän minua tuskin tarvitsi. Herra Davis, joka leikkasi hänen melkein puolen hehtaarin laajuisen nurmikkonsa, olisi luullakseni tehnyt kernaasti senkin työn. Ja herra Harriganin taloudenhoitaja Edna Grogan olisi mieluusti huiskuttanut pölyt hänen vanhojen pyrypallojen ja lasisten paperipainojen kokoelmastaan, mutta se oli nyt minun tehtäväni. Ennen kaikkea herra Harrigan piti siitä, että olin paikalla. En silloin tiennyt syytä enkä ole varma tiedänkö vielääkään.

Kerran kun palasimme Castle Rockista, missä olimme syöneet ravintola Marcelissa, isä tokaisi: ”Hipelöikö Harrigan sinua koskaan?”

Olin vielä vuosien päässä maitoparrasta, mutta minä tiesin, mitä hän kysyi. Olihan meille jo kolmannella luokalla kerrottu ”vaarallisista ventovieraista” ja ”sopimattomasta koskettelusta”.

”Tarkoitatko, että kouriiko hän minua? Ei! Voi vietävä, isä, ei hän mikään homo ole.”

”Älä nyt pillastu, Craigster. Minun oli pakko kysyä. Koska olet siellä monta tuntia.”

”Jos hän kourisi minua, hän voisi vähintäänkin lähettää kahden dollarin arpoja”, minä sanoin ja sain isän nauramaan.

Tienasin kolmisenkymppiä viikossa, ja isä vaati minua panemaan vähintään kaksikymppiä säästötilille yliopistoa varten. Ja minä

paninkin, vaikka se tuntui älyttömältä. Kun teini-ikäkin häämöttää iäisyyden päässä, yliopisto on niin kaukainen asia, ettei sitä osaa edes ajatella. Mutta kymmenen dollaria viikossa oli silti sievoinen summa. Käytin osan hampurilaisiin ja pirtelöihin Howien markettin ruokabaarissa, ja suurimman osan panin vanhoihin pökkareihin Dahlien divarissa Gates Fallsissa. En ostanut raskaita romaaneja, sellaisia joita luin herra Harriganille (jopa *Lady Chatterleyn rakastaja* oli raskas silloin kun Constance ja Mellor eivät hekumoineet eroottisissa puuhissaan). Pidin dekkareista ja lännkkäreistä, esimerkiksi *Shoot-Out At Gila Bend* ja *Hot Lead Trail* olivat suosikkejani. Herra Harriganille lukeminen kävi työstä. Se ei ollut raatamista mutta työtä kuitenkin. Sitä vastoin John D. MacDonaldin *One Monday We Killed Them All* oli puhdasta nautintoa. Sanoin itselleni, että ne rahat, jotka eivät menneet yliopistotilille, minun pitäisi säästää uuteen Applen puhelimeen, joka tuli myyntiin kesällä 2007. Mutta ne olivat kalliita – noin kuusisataa dollaria – ja kymppin viikkovauhdilla sellaisen ostamiseen menisi yli vuosi. Yhdentoista vuoden iässä vuosi on hyvin pitkä aika.

Sitä paitsi niiden pökkareiden värikannet puhuttelivat minua.

Joulupäivän aamuna 2007, kolme vuotta sen jälkeen, kun olin aloittanut hommat herra Harriganilla, ja kaksi vuotta ennen hänen kuolemaansa, kuusen alla oli minulle vain yksi paketti, ja isä neuvoi malttamaan sen kanssa. Ensin hän ihasteli asiaankuuluvasti hänelle antamiani tohveleita, visapiippua ja kašmirkuvioituja liivejä. Sitten tuli minun vuoroni. Revin ainoan lahjani käärepaperin auki ja kiljaisin ilosta, kun näin hänen ostaneen minulle juuri sen mitä olin himoinnut: iPhonea, jolla pystyi tekemään niin monenlaisia juttuja, että isän autopuhelin vaikutti sen rinnalla museoesineeltä.

Moni asia on muuttunut sen jälkeen. Isältä jouluna 2007 saamani iPhone on nykyisin museoesine, osa menneisyyttä, kuten se neljän talon yhteinen lankapuhelinlinja, josta hän kertoi ollessani lapsi. Muutoksia on tapahtunut paljon, tekniikka on kehittynyt nopeasti. Joululahjapuhelimessani oli vain kuusitoista appia, ja ne oli ladattu valmiiksi. Yksi oli YouTube, sillä siihen aikaan Apple ja YouTube olivat ystäviä (eivät ole enää). Yksi oli nimeltään SMS, primitiivinen tekstiviestiappi (ei emojiä – koko sanaa ei ollut vielä edes keksitty

– ellei käyttäjä sitten rakentanut niitä itse). Yksi oli säätiedotusappi, joka oli yleensä väärässä. Mutta iPhone oli niin pieni, että mahtui takataskuun, ja mikä vielä parempaa, siinä oli Safari-selain, jolla sai yhteyden muualle maailmaan. Kun oli asunut koko lapsuutensa Harlow’n kaltaisessa tuppukylässä, jossa oli yhdet liikennevalot ja monta asfaltoimatonta katuja, muu maailma oli vieras ja houkutteleva, ja sitä teki mieli koskettaa eri tavalla kuin mihin televisio tarjosi mahdollisuuden. Ainakin minun teki mieli. Kaikenlaiset jutut olivat käden ulottuvilla operaattorin ja Steve Jobsin ansiosta.

Puhelimessa oli myös appi, joka sai minut ajattelemaan herra Harrigania jopa sinä auvoisena aamuna. Appi, joka oli paljon makeempi kuin hänen autonsa satelliittiradio. Ainakin hänenlaisilleen ihmisille.

”Kiitti, isä”, minä sanoin ja halasin häntä. ”Kiitos tosi paljon!”

”Käytä sitä säästellen. Puhelut ovat tuhottoman kalliita ja minä seuraan laskutusta.”

”Ennen pitkää hinnat laskevat”, minä sanoin.

Siinä asiassa olin oikeassa, eikä isä koskaan kovistellut minua laskuista. En edes tuntenut kovin montaa ihmistä, joille olisin soittellut, mutta YouTube-videoista minä tykkäsin (isä myös), ja minusta oli jännää käydä www:ssä, kuten me silloin sanoimme, world wide webissä. Joskus katsoin *Pravdan* artikkeleita, en siksi, että olisin ymmärtänyt venäjää, vaan siksi, että se oli ylipäänsä mahdollista.

Hieman vajaat kaksi kuukautta myöhemmin tultuani koulusta kotiin avasin postilaatikon ja löysin kirjekuoren, jossa oli minun nimeni herra Harriganin vanhanaikaisella käsialalla. Kuoressa oli ystävänpäiväkortti. Menin sisälle, laskin koulukirjat pöydälle ja avasin kuoren. Kortti ei ollut koristeellinen eikä imelä, sellainen ei olisi sopinut herra Harriganin tyyliin. Kuva esitti smokkiin pukeutunutta miestä, joka seisoi kukkakedolla ja kumarsi silinterihattu päässä. Sisällä luki valmiiksi painettuna: *Olkoon vuotesi täynnä rakkautta ja ystävyyttä.* Ja sen alla käsin kirjoitettuna: *Parhain terveisin herra Harrigan.* Mies kumartaa ja ojentaa hattuaan, lyhyt tervehdys, ei mitään siirappia. Aitoa herra Harrigania. Näin jälkeen päin ihmettelen, että hän piti ystävänpäivää kortin arvoisena.

Vuonna 2008 yhden dollarin Lucky Devil -raaputusarvat oli korvattu arvoilla, joiden nimi oli Pine Tree Cash. Pienessä arvassa oli

kuusi mäntyä. Jos kolmen alta raaputti esiin saman luvun, voitti kyseisen summan rahaa. Raaputin puita ja tuijotin lukuja. Ensin luulin, että olin jotenkin erehtynyt tai että minulle oli tehty jekku, vaikkei herra Harrigan harrastanutkaan jekkuja. Katsoin uudestaan, tunnustelin paljastamiani lukuja sormenpäillä ja pyyhin pois irti raaputtamani ”kuran”, kuten isä (aina päätään pudistellen) vitsaili. Luvut eivät muuttuneet. Saatoin naurahtaa, en muista varmasti, mutta muistan kyllä, että minä kiljaisin. Kiljaisin ilosta.

Kaivoin uuden puhelimeni taskusta (otin sen mukaan kaikkialle) ja soitin Parmeleaun traktorikauppaan. Keskusta hoitava Denise vastasi, ja kuullessaan, miten hengästynyt olin, hän kysyi, mikä oli hätänä.

”Ei mikään, ei mikään”, vastasin, ”mutta minulla on kiireistä asiaa isälle.”

”Hyvä on, malta hetki.” Ja sitten: ”Craig, kuulostaa siltä kuin soitaisit kuun pimeältä puolelta.”

”Soitan matkapuhelimella.” Voi jukra miten tykkäsin sanoa niin.

Denise tuhahti. ”Niistä kapistuksista lähtee kamalasti säteilyä. En ikinä haluaisi sellaista. Odotahan vähän.”

Isäkin kysyi, mikä oli hätänä, sillä en ollut koskaan ennen soittanut hänelle töihin, en edes sinä päivänä, jolloin olin myöhästynyt koulubussista.

”Isä, sain herra Harriganilta taas ystävänpäiväksi raaputusarvan...”

”Jos soitit kertoaksesi, että voitit kymmenen dollaria, se olisi voinut odottaa, kunnes minä...”

”Ei, isä, vaan ison potin!” Ja iso se olikin, sen ajan raaputusarpojen mittapuulla. ”*Minä voitin kolmetuhatta dollaria!*”

Toisessa päässä tuli hiljaista. Luulin yhteyden katkenneen. Siihen aikaan matkapuhelut katkeilivat yhtenäen, jopa uusilla puhelimilla. Verkot eivät olleet samaa tasoa kuin myöhemmin.

”Isä? Haloo?”

”Mmm. Oletko varma?”

”Olen! Arpa on minulla nenän edessä! Kolme kolmeatuhatta! Yksi ylärivillä ja kaksi alarivillä!”

Taas tuli pitkä tauko, ja sitten kuulin isän sanovan jollekulle *Poikani taisi voittaa arpajaisissa*. Hetken kuluttua hän puhui taas minulle. ”Pane se hyvään talteen siihen asti kunnes tulen kotiin.”

”Minne?”

”Vaikka ruokakomeron sokeripurkkiin.”

”Joo”, minä sanoin, ”laitan sen sinne.”

”Craig, oletko aivan varma? En tahdo sinun pettyvän, joten tarkista uudestaan.”

Minä tarkistin, jotenkin vakuuttuneena siitä, että isän epäily muuttaisi näkemäni luvut – ainakin yksi kolmentuhannen dollarin kohdista olisi nyt jotain muuta. Mutta ne olivat samat kuin ennenkin.

Kerroin isälle ja hän nauroi. ”Siinä tapauksessa onnittelen. Illalla mennään Marcelille syömään ja sinä tarjoat.”

Se sai minut vuorostani nauramaan. En muista koskaan kokeneeni niin puhdasta iloa. Halusin soittaa vielä jollekulle toiselle, joten soitin herra Harriganille. Hän vastasi antiikkiseen lankapuhelimeensa.

”Herra Harrigan, kiitos kortista! Ja kiitos arvasta! Minä...”

”Soitatko sinä sillä vempaimellasi?” hän kysyi. ”Varmasti soitat, koska äänesi on pelkkää pihinää. Kuulostat siltä kuin olisit kuun pimeällä puolella.”

”Herra Harrigan, minä voitin ison potin! Kolmetuhatta dollaria! Kiitos valtavasti!”

Tuli tauko, mutta ei niin pitkä kuin isän kanssa, ja kun herra Harrigan taas puhui, hän ei kysynyt, olinko varma. Niin kohtelias hän oli. ”Sinua onnisti”, hän sanoi. ”Niin sitä pitää.”

”Kiitos!”

”Ole hyvä vain, mutta ei kestä kiittää. Minä haalin niitä arpoja rullakaupalla. Lähetän niitä ystäville ja liikekumppaneille eräänlaisena... mmm... sanokaamme käyntikorttina. Olen harrastanut sitä vuosikaudet. Ennemmin tai myöhemmin tärppää väkisinkin ja voittaa kunnan summan.”

”Isä käskee minun panna suurimman osan pankkiin. Kai niin on hyvä. Ainakin opiskelusäästöni karttuvat.”

”Voit antaa rahat minulle, jos haluat”, herra Harrigan sanoi. ”Minä sijoitan ne puolestasi. Luulen, että pystyn takaamaan paremman tuoton kuin pankin maksama korko.” Sitten, puhuen enemmän itsekseen kuin minulle: ”Pitää valita turvallinen kohde. Tästä ei tule markkinoilla hyvä vuosi. Taivaanrannassa näkyy pilviä.”

”Joo!” Mietin uudestaan. ”Ainakin luultavasti. Minun pitää kysyä isältä.”

”Totta kai. Se kuuluu asiaan. Sano hänelle, että olen valmis takamaan pääoman. Oletko edelleen tulossa tänään lukemaan? Vai luovutko siitä hommasta nyt kun olet äveriäs mies?”

”Tulen kyllä, mutta minun pitää olla kotona kun isä palaa töistä. Menemme ulos syömään.” Pidin tauon. ”Haluaisitteko lähteä mukaan?”

”En tänä iltana”, herra Harrigan vastasi empimättä. ”Olisit tiedätkö voinut kertoa kaiken minulle täällä, kun kerran olet joka tapauksessa tulossa. Mutta taidat käyttää mielelläsi sitä vempainta?” Hän ei jäänyt odottamaan vastausta. Hänen ei tarvinnut. ”Mitä tuumisit, jos sijoittaisimme pikku yllätysvoittosi Applen osakkeisiin? Minä uskon, että firma menestyy tulevaisuudessa. Olen kuullut, että iPhone koituu Blackberryn tuhoksi. Mutta älä vastaa heti. Keskustele ensin isäsi kanssa.”

”Minä teen niin”, sanoin. ”Ja tulen sinne ihan pian. Minä juoksen.”

”Nuoruus on suurenmoinen asia”, sanoi herra Harrigan. ”Sääli vain, että se haaskataan lapsiin.”

”Täh?”

”Moni on sanonut samaa, mutta Shaw sanoi sen parhaiten. Viis siitä. Tule pois juoksujalkaa. Dickens odottaa meitä.”

Juoksin puoli kilometriä herra Harriganin talolle, mutta kotiin palasin kävellen, ja kävellessäni sain päähänpiston. Keinon kiittää häntä, vaikka hän oli sanonut, ettei kaivannut kiitosta. Sinä iltana syödesämme hienossa ravintola Marcelissa kerroin isälle herra Harriganin tarjouksesta sijoittaa arpajaisvoittoni ja samalla myös kiitoslahjaideastani. Arvelin isän suhtautuvan epäluuloisesti ja olin oikeassa.

”Anna toki hänen investoida rahasi. Mutta se lahjaideasi... Sinähän tiedät, miten hän suhtautuu sellaisiin asioihin. Hän on Harlow’n rikkain asukas – ties vaikka koko Mainen osavaltion rikkain – mutta hän on myös ainoa, jolla ei ole televisiota.”

”Onhan hänellä hissi”, minä sanoin. ”Ja hän myös käyttää sitä.”

”Koska hänen pakko.” Sitten isä virnisti. ”Mutta rahat ovat sinun, joten jos haluat käyttää niistä kaksikymmentä prosenttia siihen, en pane vastaan. Kun se ei kelpaa hänelle, voit antaa sen minulle.”

”Luuletko, ettei se kelpaa?”

”Luulen.”

**HERRA
HARRIGANIN
PORTIT**
NELJÄ NOVELLIA LYHYEN MUODON MESTARILTA,

NELJÄ PAINAJAISTA KAUHUN KUNINKAALTA,

NELJÄ TARINAA JOISSA HELVETIN PORTIT AUKAISEE

MITÄ ELÄMÄ
VIATON SYDÄN JOKA LIIKAA HALUAA.

ROTTA